

POSTANOWIENIE

Dnia 25 maja 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk (przewodniczący)

SSN Bogusław Cudowski

SSA. Ewa Stefańska (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi R. O.

na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego w [...]

w sprawie I ACa .../16,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...]

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 25 maja 2017 r.,

oddala skargę.

UZASADNIENIE

Powód R.O. wniósł do Sądu Najwyższego skargę na naruszenie jego prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, dotyczącą postępowania toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie o zapłatę (I ACa .../16), domagając się: stwierdzenia przewlekłości tego postępowania, przyznania od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwoty 20.000 zł, a także zasądzenia na jego rzecz kosztów postępowania skargowego.

W uzasadnieniu skargi powód wskazał, że naruszenie jego prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki nastąpiło poprzez nierozpoznanie wniesionej przez niego apelacji od wyroku Sądu pierwszej instancji przez okres 14 miesięcy, przy czym Sąd drugiej instancji wyznaczył termin rozpoznania środka odwoławczego dopiero na skutek interwencji jego pełnomocnika. Podał, że wyrok

Sądu Okręgowego w [...] zapadł w dniu 28 września 2015 r., po upływie zaledwie 7 miesięcy od wniesienia pozwu. Skarżący w dniu 18 listopada 2015 r. złożył apelację od tego wyroku, która została przekazana do Sądu Apelacyjnego w [...] w dniu 5 stycznia 2016 r. Wobec braku jakichkolwiek czynności w sprawie przez okres 11 miesięcy, w dniu 5 grudnia 2016 r. powód wystosował pismo do Przewodniczącej Wydziału. Na skutek interwencji skarżącego wyznaczony został termin rozprawy odwoławczej na dzień 2 lutego 2017 r., o czym powód został zawiadomiony pismem z dnia 8 grudnia 2016 r. Zdaniem skarżącego w przedmiotowej sprawie nie zaszły żadne okoliczności uzasadniające tak długi okres oczekiwania na wyznaczenie rozprawy i samą rozprawę, mającą na celu merytoryczne rozpoznanie sprawy. W szczególności Sąd Apelacyjny nie musiał wzywać stron do uzupełnienia braków, nie występował do innych organów lub sądów o przekazanie dodatkowych informacji lub akt, nie zarządzał wymiany pism.

W odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] zgłosił swój udział w sprawie i wnosił o oddalenie skargi. Wskazał, że w niniejszej sprawie akta z apelacją wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w [...] w dniu 5 stycznia 2016 r. i oczekiwały na wyznaczenie terminu rozprawy odwoławczej do dnia 5 grudnia 2016 r. Jednakże celem skargi jest przeciwdziałanie trwającej przewlekłości, zaś jej funkcją przede wszystkim wymuszenie nadania sprawie odpowiedniego, sprawnego biegu procesowego (por. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2012 r., III SPP 21/12, LEX nr 1274992). Służy temu zarówno samo stwierdzenie wystąpienia przewlekłości w postępowaniu (art. 12 ust. 2 ustawy), jak i możliwość zalecenia podjęcia przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie (art. 13 ust. 3 ustawy).

Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] zauważył, że w uzasadnieniu postanowienia z dnia 14 lipca 2016 r. (III SPP 55/16, LEX nr 2122413) Sąd Najwyższy stwierdził, iż o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy. Tymczasem w niniejszej sprawie termin rozprawy został wyznaczony przez Przewodniczącą Wydziału zarządzeniem z dnia 6 grudnia 2016 r., a więc po

upływie 11 miesięcy od dnia wpływu sprawy z apelacją do Sądu Apelacyjnego w [...]. Ponadto wskazał, że przy ocenie, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy rozważyć okoliczności obiektywne, współistniejące, mające wpływ na rozpoznanie sprawy. W niniejszej sprawie termin rozprawy odwoławczej został wyznaczony na dzień 2 lutego 2017 r., tego samego dnia w sprawie zapadł wyrok, a następnie stronom doręczono uzasadnienie tego wyroku.

Według Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...] nie każda zwłoka może być przyczyną stwierdzenia przewlekłości postępowania, lecz jedynie zwłoka nieuzasadniona. Tymczasem w niniejszej sprawie nie można uznać, że taka zwłoka miała miejsce, albowiem oceniając czas oczekiwania strony na wyznaczenie terminu rozprawy i rozpoznanie sprawy nie można nie uwzględnić stopnia obciążenia I Wydziału Cywilnego Sądu Apelacyjnego w [...] sprawami apelacyjnymi i zażaleniowymi. Z treści § 43 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015 r. - Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz.U. poz. 2316 ze zm., zwanego dalej „Regulaminem”) wynika obowiązek rozpoznawania spraw w kolejności określonej ich wpływem do wydziału. Powoduje to, że przedmiotowa sprawa nie mogła zostać rozpoznana przed sprawami, które wpłynęły przed dniem 5 stycznia 2016 r. W I Wydziale Cywilnym Sądu Apelacyjnego w [...] na wyznaczenie terminu rozprawy oczekuje się około 12,6 miesiąca. W 2015 r. do I Wydziału Cywilnego Sądu Apelacyjnego w [...] wpłynęło łącznie 6.238 spraw, zaś limit etatów sędziowskich wynosił 25, a liczba sędziów faktycznie orzekających wynosiła 21. Sędziowie załatwili łącznie 5.341 spraw, w tym 1.677 spraw ACa i 2.813 spraw ACz. W 2016 r. do Wydziału wpłynęło 2.252 spraw ACa, zaś limit etatów sędziowskich wynosił 33, a liczba sędziów faktycznie orzekających wynosiła 22.

Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] podkreślił, że nie dysponuje żadnymi uprawnieniami w zakresie organizacji systemu jurysdykcyjnego i jedynie może podejmować decyzje, które w ramach posiadanych środków mają stworzyć warunki organizacyjne dla sprawnego działania wydziałów sądu. Natomiast organizacja systemu jurysdykcyjnego to zadanie Ministra Sprawiedliwości, realizowane w ramach nadzoru administracyjnego nad działalnością sądów, zgodnie z treścią art. 9 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (jednolity

tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 2062 ze zm.). Ponadto uznał wysokość żądanej przez skarżącego sumy pieniężnej za wygórowaną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Oceniana skarga na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1259 ze zm., zwana dalej „ustawą o skardze” lub „ustawą”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Niniejsza skarga została wniesiona, albowiem - zdaniem skarżącego - postępowanie toczące się przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie o zapłatę (I ACa .../16) trwało dłużej niż to konieczne do merytorycznego rozpoznania sprawy, albowiem Sąd Apelacyjny nie musiał wzywać stron do uzupełnienia braków, nie występował do innych organów lub sądów o przekazanie dodatkowych informacji lub akt, nie zarządzał wymiany pism. Pomimo tego Sąd odwoławczy nie rozpoznał wniesionej przez niego apelacji od wyroku Sądu pierwszej instancji przez okres 14 miesięcy, przy czym Sąd drugiej instancji wyznaczył termin rozpoznania apelacji po upływie 11 miesięcy, na skutek interwencji powoda.

W art. 2 ust. 2 ustawy o skardze ustawodawca wyjaśnił, że dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Dokonując tej oceny,

uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Ustawodawca nie określił wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano jednak, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005 nr 23, poz. 384; z dnia 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 120; z dnia 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 121 i z dnia 18 maja 2016 r., III SPP 53/16, LEX nr 2056884). Przewlekłość postępowania zachodzi przy tym zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy wprowadzie je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 marca 2014 r., III SPP 28/14, LEX nr 1620557 i z dnia 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16, LEX nr 2122413).

W przedmiotowej sprawie skarżący wiąże przewlekłość postępowania przed Sądem Apelacyjnym w [...], w sprawie o zapłatę (I ACa .../16), z okolicznością nierozpoznania przez Sąd odwoławczy wniesionej przez niego w dniu 18 listopada 2015 r. apelacji od wyroku Sądu pierwszej instancji. Akta z apelacją zostały przekazane Sądowi Apelacyjnemu w [...] w dniu 5 stycznia 2016 r. Po upływie 11 miesięcy oczekiwania, zarządzeniem z dnia 6 grudnia 2016 r. Przewodniczący Wydziału wyznaczył termin rozprawy apelacyjnej na dzień 2 lutego 2017 r., przypadający po upływie 13 miesięcy liczonych od dnia wpływu akt z apelacją do Sądu odwoławczego. W dniu 2 lutego 2017 r. w sprawie zapadł wyrok, a więc postępowanie przed Sądem Apelacyjnym w [...] zostało zakończone. W ocenie Sądu Najwyższego wniesienie przez powoda skargi w dniu zakończenia sprawy wyrokiem, nie realizowało jej funkcji polegającej przede wszystkim na wymuszeniu

nadania sprawie odpowiedniego, sprawnego biegu procesowego, skoro bieg ten już wcześniej został skutecznie nadany.

Zdaniem Sądu Najwyższego, wprowadzie postępowanie przed Sądem odwoławczym trwało dosyć długo, jednakże czas jego trwania nie był nieuzasadniony, co uniemożliwia stwierdzenie przewlekłości postępowania. W judykaturze utrwalił się pogląd, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy. Tymczasem w niniejszej sprawie od chwili przekazania sprawy z apelacją do Sądu odwoławczego do czasu wyznaczenia terminu rozprawy upłynął okres 11 miesięcy. Ponadto w okresie od 5 stycznia 2016 r. do 6 grudnia 2016 r., tj. wyznaczenia terminu rozprawy, Sąd Apelacyjny w [...] podjął czynności polegające na zbadaniu, czy przekazana do rozpoznania apelacja nie zawierała braków formalnych. Nie można więc mówić o całkowitej bezczynności Sądu odwoławczego w powyższym czasie.

Podkreślenia wymaga również okoliczność, że termin rozprawy w przedmiotowej sprawie został wyznaczony według kolejności wpływu spraw do wydziału, do czego zobowiązywał Przewodniczącego Wydziału przepis § 43 ust. 1 Regulaminu. W orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wskazuje się na rodzaje (kategorie) spraw cywilnych, które powinny być rozpoznane ze szczególną pilnością, a więc spraw, w których relatywnie krótszy okres bezczynności sądu jest traktowany jako przewlekłość postępowania. Należą do nich m.in. sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych (por. wyrok ETPC z dnia 30 października 1998 r., skarga nr 28616/95 w sprawie Styranowski przeciwko Polsce, RJD 1998-VIII, s. 3376), ze względu na charakter dochodzonych świadczeń, z reguły służących zapewnieniu środków utrzymania. Skrócenie czasu rozpoznania spraw jest konieczne w przypadku spraw uznanych w wewnętrznym porządku prawnym za wymagające szczególnych procedur zapewniających sprawność i szybkość postępowań sądowych, do których zaliczają się sprawy z zakresu prawa pracy oraz ubezpieczeń społecznych, gdyż polegają one często na osądzaniu kwestii o życiowym znaczeniu dla zapewnienia bytu materialnego pracownikom lub ubezpieczonym (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2005 r.,

III SPP 34/05, OSNP 2005 nr 20, poz. 327 i z dnia 17 marca 2016 r., III SPP 47/16, LEX nr 2016032). Przedmiotowa sprawa nie należy do powyższej kategorii.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy oddalił skargę na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy.

kc